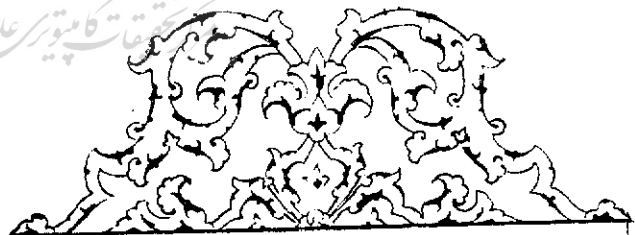

گزارشی از مؤسسه

تحقیقی و آموزشی مکتب

امیرالمؤمنین و تشکیلات

وابسته

پیشینه

مکتب امیرالمؤمنین به همت آیت الله سید عبدالکریم موسوی اردبیلی و چهارتن از بازرگانان به نامهای حاج محمدعلی متحدان، مرحوم حاج تقی رسولیان، مرحوم حاج ابوالقاسم متحدان و مرحوم حاج علی اکبر مصدق در سال ۱۳۴۹ در تهران تأسیس شد. اهداف نخستین آن آموزشی و تربیتی بود و چنین تنظیم یافته بود:

۱- ایجاد تشکیلات برای فعالیتهای مذهبی و خدمات اجتماعی- مردمی.

۲- سازماندهی صحیح برای استفاده از نیروهای انسانی و امکانات موجود به منظور حداکثر بهره گیری از آنان و احتراز از هر نوع پراکندگی.

۳- تحصیل مجوز برای کارهای مفید و ضروری، از قبیل ایجاد مدارس دینی و مراکز آموزشی و هرگونه فعالیت فرهنگی و خدماتی که نیاز به مجوز قانونی داشت.

مکتب، نخست ساختمانی چهار طبقه با مساحت چهارصد متر مربع در خیابان نصرت در ضلع شرقی مسجد امیرالمؤمنین خرید و در آن کتابخانه و کلاسهای آموزشی در سطح دانش آموزان و خانمهای خانه دار، و کلاسهای علمی در سطح اساتید و دانشجویان برقرار ساخت.

تلاش تحقیقی و پژوهشی مکتب با همکاری گروهی از دانشوران، چون آقایان شهید بهشتی، شهید مطهری، شهید مفتاح، مهدوی کنی، موسوی زنجانی و موسوی اردبیلی، که در زمینه شناخت اسلام دست به پژوهش زده بودند، شروع شد. فعالیتهای مکتب از سوی ساواک در سال ۱۳۵۵ متوقف شد و فقط بخش علمی آن تا سال ۱۳۵۷ به گونه ای کم رنگ ادامه پیدا کرد.

مکتب در سال ۵۳-۵۴ به فکر تأسیس کانونی تبلیغی، نظیر حسینیه ارشاد در غرب تهران افتاد و در خیابان پرچم، کانون توحید را با مجموعه ای از اتاقهای تدریس، مسجد، سالن خطابه و کتابخانه بنا نهاد. کانون توحید بین سالهای ۵۴-۵۷ نقش مؤثری در تبلیغات دینی داشت. مکتب امیرالمؤمنین فعالیت آموزشی خود را در سال ۱۳۵۱ با تأسیس مدرسه راهنمایی مفید در خیابان انقلاب آغاز نمود و با تأسیس دبیرستان مفید در سال ۵۴-۵۵ در خیابان زنجان (واقع در تهران)، فعالیت فرهنگی- آموزشی خود را گسترش داد. با پیروزی انقلاب اسلامی ایران، فعالیتهای مکتب به سبب اشتغالات اجرایی مسؤلین آن به کندی گرایید.

بخش اشتغال دارند. در این بخش محققینی که دارای دیپلم ریاضی و تجربی و لیسانس و فوق لیسانس اقتصادی هستند و از تحصیلات حوزوی در سطح درس خارج برخوردار می باشند، فعالیت دارند. طرح و برنامه این بخش توسط افراد باصلاحیت حوزه و دانشگاه تهیه شده است.

آموزش

فعالیت‌های آموزشی مکتب تداوم تلاش‌های گذشته است که اکنون گسترش یافته و علاوه بر مقطع دبیرستان، در مقطع دانشگاهی نیز وارد کار شده است. مکتب، علاوه بر مدرسه راهنمایی مفید و دبیرستان مفید - که پیشتر تأسیس شده بود - دبیرستان دیگری را در قیصریه تأسیس کرده است. فعالیت دانشگاهی مکتب با تأسیس «دارالعلم مفید» آغاز شد. دارالعلم مفید در پی توجه به نیاز جهان اسلام به تشکیلات و مرکزی که توان پاسخگویی به مشکلات اعتقادی و نیز شناخت و معرفی کامل اسلام داشته باشد، به وجود آمد. مؤسین دارالعلم مفید در پی مطالعه در شیوه آموزش عالی در ایران به این نتیجه رسیدند که در ایران دو شیوه آموزشی وجود دارد که هر کدام بخشی از درستی را دارند و در صورت ادغام می توانند پاسخگوی مشکلات و معضلات باشد. در شیوه دانشگاهی، هر محصل پس از ورود به دانشگاه، کتابهایی را با روش علمی می خواند و پس از گذراندن دوره تخصصی، وارد بازار کار می گردد و در مواردی برای تکمیل تحصیلات به مراکز علمی خارج از کشور روانه می شود. اینان معمولاً مسائل علمی مربوط به رشته خود را می دانند ولی از نظریات اسلام درباره دریافت‌های علمی خود اطلاع لازم ندارند. اما در شیوه حوزوی، هر محصل در پی آموختن پاره‌ای از مقدمات علوم، به روش استدلال و استنباط آشنا می شود و توان استنباط احکام الهی را از متون دینی به دست می آورد، لکن آگاهی لازم به روش‌های اجرای احکام پیدا نمی کند. نتیجه کار در ناآشنایی این دو قشر به زبان یکدیگر نمایان می گردد: یک متخصص مسائل اقتصادی، چندین راه مبارزه با مشکلات اقتصادی را پیشنهاد می کند و مجتهد در مسائل اسلامی همه آنها را مردود می شمارد. یک پزشک، عمل طبی خاصی را لازم می شمارد و عالم دینی آن را نامشروع می داند. یک متخصص مدیریت، روشهایی برای اداره

حیات دوباره

رکود مکتب تا سال ۱۳۶۴ ادامه یافت. در این سال تصمیم بر ادامه فعالیت مکتب و هماهنگ با اهداف انقلاب اسلامی گرفته شد. مکتب، اساسنامه خود را دوباره و هماهنگ با شرایط تنظیم کرد و فعالیت‌های خود را در پنج محور سامان بخشید: ۱- تحقیقات ۲- آموزش ۳- تبلیغات ۴- خدمات ۵- اقتصاد؛ به منظور تأمین هزینه‌های چهار بخش دیگر. هیئت مؤسس جدید عبارتند از: عبدالکریم موسوی اردبیلی، رفیع ناصری، سید اسماعیل موسوی زنجانی، حاج محمد علی نوید، حاج محمد علی متحدان.

شرح فعالیت‌های مکتب امیرالمؤمنین

در ذیل به شرح فعالیت‌های مکتب در بخش‌های یاد شده، پرداخته می شود.

تحقیقات

این بخش به قم منتقل شد و کار خود را در زمینه علوم قرآنی، اقتصاد اسلامی و مبحث حجیت «سنت» آغاز کرد. کار تحقیقی در علوم قرآن، در واقع تداوم تلاشی بود که از سال ۳۴ هجری همکاری گروهی از دانشوران - که در آغاز گزارش یاد شد - آغاز شده بود. تنظیم مطالب بر پایه کتب بندهی خاصی بود که ذیل هر کد راهنما، بندهای فرعی قرار گرفته بود و قریب سی هزار فیش از کتب مختلف گردآوری شده بود. این کار اکنون به صورت فیش حافظه کامپیوتری (دیسک) نگهداری می شود و تصمیم بر آن است که به صورت تألیف به جامعه عرضه شود. این بخش تا کنون بیش از شصت و شصت کتاب را در زمینه علوم قرآنی فیش برداری کرده است. تحقیق در اقتصاد اسلامی نیز آغاز شده است و گروهی از فضلاء حوزه در این

جامعه ارائه می‌کند و عالم دینی مهرباطال بر آن می‌نهد؛ و دهها نمونه دیگر که مانند آن را در جامعه مشاهده می‌کنیم. پی بردن به این نقص موجود در آموزش عالی، مسؤولین مکتب را به فکر تأسیس دارالعلم مفید افکند تا در آن فارغ التحصیلانی تربیت شوند که علاوه بر کارشناسی، از قدرت استنباط احکام از منابع اسلامی به صورت اجتهادی نیز برخوردار باشند.

مکتب امیرالمؤمنین در پی آن است که در آینده در بخش تحقیقات خود از فارغ التحصیلان دانشگاه استفاده کند؛ چنانکه بهره‌گیری از فارغ التحصیلان دانشگاه را در بخشهای آموزشی وابسته به مکتب، از نظر دور نمی‌دارد.

تا کنون دارالعلم مفید مراحل ذیل را طی کرده است:

۱- برای احداث ساختمان دارالعلم، زمین وسیعی در شهر قم تهیه شده و نزدیک به هفتاد و پنج درصد بنای آن انجام یافته است.

۲- اساسنامه آن با همکاری اساتید متعدد فراهم گردیده و امتیاز آن از طرف شورای انقلاب فرهنگی صادر شده است.

۳- برنامه‌ریزی برای رشته‌های اقتصاد و حقوق انجام یافته و در بخش اقتصاد نظری در سال ۶۷ و ۶۸، در مجموع شصت دانشجو از میان طلاب حوزه‌های علمیه که در سطوح عالی مشغول تحصیل بودند، گزینش کرده است. کار این دانشکده به شکل واحدی و به صورت نیمه وقت در طول سال تحصیلی ادامه دارد. دانشجویان این دانشکده صبحها به تحصیل دروس حوزوی بر طبق روش معمول حوزه‌ها می‌پردازند. برنامه‌های دانشکده به طور کلی در قالب ضوابط کلی وزارت فرهنگ و آموزش عالی قرار دارد.

۴- گروههای تحقیق در رشته‌های علوم قرآنی، اقتصاد، سنت و حدیث در سطوح و مراحل مختلف مشغول کار می‌باشند.

تبلیغات

تبلیغات مکتب نیز ادامه کار کانون توحید است و اینک در نظر دارد در پاره‌ای از شهرهای دیگر نیز شعبه‌ای تأسیس کند.

اقتصاد

وظیفه این بخش، پرداختن به فعالیتهای اقتصادی، چون

کشاورزی، امور تولیدی، بازرگانی و جذب هدایاست که در واقع پشتوانه مالی مکتب را فراهم می‌کند. مکتب در سال ۶۶ با نگاشتن نامه و توضیح اهداف خود از حضرت امام -قدس الله روحه- درخواست کرد که سه دانگ از یک کارخانه را در اختیار مکتب قرار دهد. جناب آقای حاج احمد آقا در پاسخ نامه آیت الله موسوی اردبیلی، موافقت حضرت امام را به ایشان ابلاغ فرمود چنانکه در سال بعد مشابه همین جریان در ارتباط با کتابهای به دست آمده از منزل طاغوتیان انجام گرفت که مجدداً آقای حاج احمد آقا موافقت حضرت امام را به آقای اردبیلی در خصوص کتابهای چاپی ارزشمند اعلام کردند. ولی متأسفانه به جهت پاره‌ای از مشکلات، تنها بخشی از کتابهای مذکور به مکتب امیرالمؤمنین منتقل شد. و مسؤولان مکتب ضمن تأسف از این مشکلات، انجام یافتن دستور حضرت امام را برای این مکتب بسیار مفید تلقی می‌کنند.

